

DOI: <https://doi.org/10.33731/52021.244528>

ОКРЕМІ АСПЕКТИ МОЖЛИВОЇ КОДИФІКАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Олена Штефан,

доктор юридичних наук, доцент, провідний науковий
співробітник НДІ інтелектуальної власності
НАПрН України

ID ORCID: 0000-0002-6334-0040

У статті досліджуються питання, пов'язані з можливістю проведення кодифікації законодавства у сфері права інтелектуальної власності. Безпосередньо висвітлюються доктринальні підходи систематизації законодавства з права інтелектуальної власності. У результаті проведеного аналізу позицій представників цивілістичної доктрини та доктрини права інтелектуальної власності зроблено висновок, що кодифікація законодавства в означеній сфері можлива, якщо право інтелектуальної власності можна виокремити в самостійну галузь, що характеризується самостійним предметом та методом регулювання суспільних відносин. Зроблено також висновок, що при визначенні предмета правового регулювання права інтелектуальної власності слід відходити від цивілістичного його визначення, яке не враховує специфіку цих відносин. Кодифікації законодавства з права інтелектуальної власності буде сприяти заінтересованість держави та відповідна політична воля.

Ключові слова: рекодифікація ЦК України, кодифікація законодавства з права інтелектуальної власності, предмет та метод права інтелектуальної власності

Вступ. Інтелектуальна власність — це економіко-правовий термін, соціальне явище, поняття, яким вказують на наявність творчості у діяльності осіб, тобто це та категорія, яка щільно увійшла у наше повсякденне життя, у правову культуру, і є, мабуть, одним з найбільш дискусійних та таким, що неоднозначно сприймається.

У національній правовій доктрині поява інтересу до категорії «інтелектуальна власність» припала на кінець 90-х — початок 2000-х років, коли почали відбуватися значні перетворення у сфері економіки, у виробництво впроваджувалися нові технології та розробки, засновані на результатах інтелектуальної діяльності.

Правові дослідження у сфері інтелектуальної власності не втрачають своєї актуальності. Це пов'язано як з по-

явою нових видів об'єктів права інтелектуальної власності, відносини щодо використання яких потребують правової регламентації, так і зі зростаючою тенденцією до розширення ринку результатів інтелектуальної творчої діяльності.

Незважаючи на велику кількість нормативно-правових актів, що регулюють відносини у зазначеній сфері, більшість основних законодавчих нормативних актів було прийнято ще на початку 90-х років XX століття. Вони відповідали потребам того часу, проте в останні роки спостерігається певна активність щодо оновлення нормативно-правової бази регулювання відносин, що виникають у сфері створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності.

Особливу увагу, в ракурсі оновлення нормативно-правової бази у сфері права інтелектуальної власності, дослідники пов'язували з розпочатою наразі рекодифікацією ЦК України. Водночас ознайомлення з Концепцією оновлення Цивільного кодексу України поставило під сумнів суттєві зміни щодо правового регулювання суспільних відносин у зазначеній сфері. Відтак, набуло певної гостроти обговорення в наукових колах можливості кодифікації законодавства у сфері права інтелектуальної власності.

Літературний огляд. Слід зазначити, що питання про кодифікацію законодавства з права інтелектуальної власності час від часу привертало увагу таких фахівців: Г. О. Андрощука, О. В. Дем'яненко, І. Б. Жилиєва, Л. В. Сахарова, В. І. Полохало, С. В. Таран [1], В. А. Дозорцева [2], В. О. Калятіна [3], О. В. Новосельцева [4], В. М. Крижної [5] та інших. Проте єдиного підходу до розуміння того, як повинна відбуватися систематизація законодавства у сфері інтелектуальної власності, та чи варто взагалі проводити кодифікацію в означеній сфері, вироблено не було.

Мета статті. Тому в результаті аналізу доктринальних підходів та чинного законодавства у сфері права інтелектуальної власності спробуємо з'ясувати деякі методологічні підходи, що дадуть змогу відповісти на питання, чи наразі можливо провести такий вид систематизації законодавства з права інтелектуальної власності як кодифікація.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні в Україні діє трирівневе регулювання суспільних відносин у сфері права інтелектуальної власності: ЦК України, норми якого характеризуються констатувальним та кореспондуючим характером, термінологічною неузгодженістю зі спеціальним законодавством; спеціальне законодавство, що врегульовує правовідносини, які виникають зі створення та використання окремих об'єктів права інтелектуальної власності; положення ратифікованих міжнародно-правових актів в означеній сфері.

Зазвичай у правовій доктрині під систематизацією законодавства розуміють впорядкування нормативно-правових актів, приведення їх до єдиної узгодженої системи та виокремлюють три види систематизації: інкорпорація, кодифікація та консолідація.

Коли в наукових колах постає питання необхідності систематизації законодавства у сфері права інтелектуальної власності, то лунають висловлювання саме про кодифікацію та створення Кодексу з інтелектуальної власності.

На відміну від інкорпорації кодифікація передбачає нову якість узагальнення, завдяки якому вибудовується цілісна система регулювання відносин. Як справедливо зазначає В. Д. Зорькін, кінцева мета кодифікації полягає не в удосконаленні окремої галузі чи підгалузі законодавства, а в розвитку системи права в цілому. У якості критеріїв результативності кодифікації вчений вказує правову, доктринальну та юридико-технічну якість кодифікації, і позаправову — змістову природну кодифікацію норм, що відповідає принципам права і потребам розвитку суспільства в конкретно-історичних умовах [6, 76].

Дійсно, кодифікація не обмежується фіксацією законодавчої статистики, а вирішує питання, пов'язані з розвитком законодавства, його відповідності новим потребам. У сферах, де відбувається оновлення правових інститутів, а до такої сфери належить право інтелектуальної власності, необхідна переоцінка принципів його регулювання. На думку О. А. Войніканіс, така переоцінка у сфері права інтелектуальної власності необхідна, перш за все, з метою забезпечення в умовах інформаційного суспільства інтересів усіх взаємодіючих суб'єктів [7].

На сьогодні представниками цивільної доктрини насаджується думка, що право інтелектуальної власності є виключно інститутом цивільного права [8].

Водночас науковці зазначають, що цей інститут має комплексний характер і включає в себе положення конституційного, цивільного, адміністративного, фінан-

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВА

сового, трудового, процесуального та кримінального права, а відтак ефективного правового регулювання правовідносин у цій сфері можна досягнути лише шляхом застосування норм усіх галузей права [9].

Деякі прихильники цивілістичної доктрини припускають можливість права інтелектуальної власності бути підгалуззю цивільного права [10].

Таким чином, представники цивілістичної доктрини є прибічниками дворівневого регулювання правовідносин, що виникають у сфері права інтелектуальної власності, та пропонують два варіанти вирішення цього питання:

- а) у Цивільному кодексі України мають бути врегульовані загальні положення права інтелектуальної власності, а особливі положення щодо кожного з об'єктів інтелектуальної власності повинні міститися в спеціальних законах;
- б) у Цивільний кодекс України включають як загальні положення права інтелектуальної власності, так і особливу частину, присвячену окремим об'єктам інтелектуальної власності. Водночас існують спеціальні закони стосовно об'єктів, де потрібне детальне комплексне регламентування [5, 112].

Саме другий варіант є нашою дійсністю. Якщо звернутися до Концепції оновлення Цивільного кодексу України, то щодо правового регулювання у сфері права інтелектуальної власності мало що зміниться, оскільки метою такого оновлення є імплементація положень Угоди про асоціацію та адаптація законодавства України до законодавства ЄС.

Результати аналізу чинної редакції Книги 4 ЦК України наочно демонструють, у першу чергу, термінологічну неузгодженість між нормами ЦК України та спеціальним законодавством з права інтелектуальної власності, наприклад, знак для товарів і послуг — торговельна марка; фірмове найменування — комерційне найменування; зазначення походження товарів — географічне найменування тощо. На такі вади ЦК України неодноразово вказували дослідники [11, 30–31].

Можна припустити, що після рекодифікації ЦК України у сфері права інтелектуальної власності колізійна прірва тільки збільшиться, до того ж Концепція оновлення ЦК України науковцями була піддана аргументованій критиці [12]. З тими вченими, які критикують цю концепцію можна погодитися, оскільки дійсно приведення вітчизняного ЦК України до стандартів чи «досвіду» ЄС є оманною юридичної громадськості та суспільства і є нічим іншим як підлаштуванням під тенденції реформування вітчизняного законодавства та не має на меті вирішення суттєвих проблем права інтелектуальної власності, наприклад, на законодавчому рівні вирішити питання правової охорони «сирітських» творів, визначитися зі свободою панорами, вирішити питання щодо нетипових об'єктів права інтелектуальної власності тощо.

Зважаючи на викладене логічно постає питання — а чи потрібне таке регулювання правовідносин у сфері права інтелектуальної власності?

Якщо звернутися до досвіду інших країн світу, то можна виділити кілька варіантів регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності: 1) на рівні окремих законів, які врегульовують правовідносини щодо виникнення та реалізації прав інтелектуальної власності на окремі об'єкти (більшість країн світу, а також Україна до 01.01.2004 р.); 2) дворівневе регулювання: врегулювання основних положень у Цивільному (чи Торговому) кодексі, а також наявність спеціальних законів, що врегульовують правовідносини щодо виникнення та реалізації прав інтелектуальної власності на окремі об'єкти (наприклад, Республіка Казахстан, Україна); 3) кодифікація положень щодо виникнення та реалізації прав інтелектуальної власності на об'єкти цього права (наприклад, Російська Федерація після 01.01.2008 р.); 4) кодифікація положень, які врегульовують правовідносини щодо виникнення та реалізації прав інтелектуальної власності на всі об'єкти цього права в Кодексі інтелектуальної власності (наприклад, Франція, Філіппіни, Португалія) [5, 112].

Запропонована В. Крижною класифікація регулювання правовідносин, що виникають у сфері права інтелектуальної власності, має один недолік — вона не враховує міжнародно-правові акти в означеній сфері.

Згідно зі статтею 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України, а укладання міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України. Відповідно до положень Конституції України та Закону України «Про міжнародні договори України» норми міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, слід застосовувати при врегулюванні суспільних відносин в Україні, в порядку, передбаченому для норм національного законодавства. При цьому, норми таких міжнародних договорів України повинні мати силу не меншу, ніж закони України. Водночас, згідно з ч. 2 статті 10 ЦК України якщо у чинному міжнародному договорі України, укладеному у встановленому законом порядку, містяться інші правила, ніж ті, що встановлені відповідним актом цивільного законодавства, застосовуються правила відповідного міжнародного договору України. Тобто міжнародні нормативно-правові акти мають вищу юридичну силу, ніж закони України, але меншу, ніж Конституція України.

Таким чином, в Україні діє не дворівнева система регулювання відносин у сфері права інтелектуальної власності, а трирівнева, яка включає і рівень міжнародно-правових актів.

Міжнародно-правові акти у сфері права інтелектуальної власності після підписання державами-учасниками проходять процедуру ратифікації, після чого положення міжнародно-правових актів стають обов'язковими для країн-учасниць. З огляду на те що більшість конвенцій, міжнародних договорів та інших міжнародно-правових актів у

сфері права інтелектуальної власності підписані та ратифіковані більшістю країн світу, в іноземних державах також діє трирівнева система регулювання відносин, що виникають у сфері права інтелектуальної власності.

Отож дворівневе регулювання правовідносин, що виникають у сфері інтелектуальної власності, не можна назвати розповсюдженим у світі. У разі, коли суспільні відносини врегульовуються на рівні спеціальних законів у сфері права інтелектуальної власності, таке регулювання є більш мобільним і законодавець може вчасно реагувати на суспільну потребу врегулювати нові відносини. Водночас, кодифіковане законодавство не має такої мобільності та досить часто відстає в питанні регулювання від розвитку суспільних відносин і суспільних потреб. Дворівневе регулювання правовідносин призводить до появи численних колізій між нормами ЦК України та спеціальним законодавством, а практика, прилаштовуючись, виробляє свої механізми врегулювання відносин, і це наразі має місце у сфері права інтелектуальної власності в Україні. Тому дворівневе регулювання правовідносин у сфері права інтелектуальної власності не можна назвати ефективним механізмом правового регулювання зазначених суспільних відносин.

Після аналізу шляхів вирішення проблеми систематизації законодавства у сфері інтелектуальної власності, прикладу інших країн світу логічно постає питання — а чи буде задовольняти цивільний кодекс нагальні потреби права інтелектуальної власності, якщо кодифікація відбудеться в його межах?

Дослідники у сфері права інтелектуальної власності, у першу чергу російські, одноставні у своїй думці, що ефективно вирішити питання регулювання відносин у сфері права інтелектуальної власності в межах цивільного кодексу неможливо. Наприклад, О. А. Войніканіс зазначає, що представники цивілістичної концепції залишили без уваги актуальне, як у науковому, так і в практичному плані, питання про специфічний комплексний характер

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВА

інституту інтелектуальних прав [7]. Дослідник аргументовано доводить, що кодифікація законодавства у сфері права інтелектуальної власності в межах цивільного кодексу є штучною перешкодою для міжгалузевої взаємодії та формування зважених законодавчих і доктринальних позицій з питань, що стосуються міжгалузевих зв'язків. Міжгалузеві проблеми (співвідношення регулювання прав інтелектуальної власності з антимонопольним регулюванням, захистом персональних даних, захистом прав споживачів тощо) не можуть бути вирішені виключно засобами цивільного права.

Значно гостріше щодо врегулювання відносин з права інтелектуальної власності в межах цивільного кодексу висловився Р. Кабріяк, назвавши таку практику «правовим пуантилізмом», тобто спробою відрегулювати абстрактними нормами всі можливі конкретні ситуації [13, 406–412].

Наведені позиції науковців заслуговують на підтримку, оскільки відповідають дійсності. Тому постає ще одне питання — а чи дозріло право інтелектуальної власності з міжгалузевого інституту, інституту цивільного права стати галуззю права, законодавство якої, зазвичай, систематизується в кодифікований нормативний акт?

Питання виокремлення права інтелектуальної власності в самостійну галузь права є найбільш дискусійним у наукових колах.

Прихильники позиції, відповідно до якої право інтелектуальної власності розглядають як галузь права, зазначають, що в ході дослідження норм права інтелектуальної власності можна знайти ознаки його як спеціальної галузі права, а також ознаки комплексності, що вказує на можливість віднесення до комплексних галузей права [14, 25].

Натомість прихильники цивілістичної концепції аргументують свої заперечення щодо виокремлення права інтелектуальної власності в самостійну галузь права так: право інтелектуальної власності регулює майнові та особисті немайнові відносини, що належать до цілкового регулю-

вання цивільним правом України, виділення окремої галузі з аналогічним правовим регулюванням призведе до юридичної плутанини й невідповідності всім юридичним догмам, а комплексність міжгалузевого інституту права інтелектуальної власності, навпаки, створює більше можливостей для правовласників, адже вдосконалення нормативно-правового забезпечення однієї галузі автоматично сприятиме вдосконаленню іншої тощо [15].

Згідно з правовою доктриною галуззю права є сукупність відокремлених юридичних норм, що регулюють якісно однорідну групу суспільних відносин. Галузі права відмежовуються одна від одної за предметом і методом правового регулювання. Предметом правового регулювання виступають однорідні групи суспільних відносин, що регулюються правом, методом є юридичний спосіб (або сукупність способів) впливу на певну сферу суспільних відносин [16].

У доктрині права інтелектуальної власності можна зустріти кілька визначень його предмета: майнові та особисті немайнові відносини, що складаються між суб'єктами права стосовно визнання певних нетілесних благ об'єктами авторського, суміжного, патентного та інших прав та їх використання (економічне й особистісне присвоєння) [17, 66]; особисті немайнові та майнові відносини, що виникають між суб'єктами права з приводу визнання, реалізації та правової охорони і захисту цих прав [14, 29].

У першому визначенні предмета права інтелектуальної власності вказується на специфіку об'єктів, у другому — на підстави виникнення відповідних прав, водночас в обох визначеннях дослідники вказують, що право інтелектуальної власності врегульовує особисті немайнові та майнові відносини. Вказівка на саме такі відносини є слабким місцем у визначенні предмета права інтелектуальної власності, що дає змогу представникам цивілістичної доктрини говорити про несформованість такої галузі права як право інтелектуальної власності. Водночас, правовідносини, що виникають у

сфері права інтелектуальної власності мають не лише приватноправову природу, деякі з них є публічно-правовими. Тому обмеження предмета права інтелектуальної власності виключно особистими немайновими та майновими відносинами звужує коло відносин та не відображає реального стану речей.

Зважаючи на викладене, предмет права інтелектуальної власності доцільно визначити як суспільні правовідносини, що виникають у результаті створення, охорони, використання та захисту прав інтелектуальної власності.

Якщо об'єднати ці два визначення, то можна запропонувати таке: предмет права інтелектуальної власності — це суспільні відносини приватноправового та публічно-правового характеру, які виникають у зв'язку з реалізацією людиною своїх творчих інтелектуальних здібностей у процесі створення, набуття правової охорони, використання та захисту результатів своєї творчої діяльності.

У доктрині права інтелектуальної власності існує кілька підходів до виокремлення методів правового регулювання.

Так, О. А. Іванова виокремлює такі методи правового регулювання права інтелектуальної власності: дозвільний і уповноважуючий (наділення суб'єкта виключним правом на використання об'єкта, випадки вільного використання об'єктів права інтелектуальної власності); забороняючий (заборона використання об'єкта без згоди суб'єкта авторських прав); зобов'язуючий (реалізується при сплаті мита за підтримання чинності патентів) [18]. З такою класифікацією методів правового регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності важко погодитися. Науковець у цьому випадку ототожнив метод правового регулювання з видами нормативних приписів, що містяться у нормах права та визначають їх види: заборонні, дозвільні та уповноважувальні.

Своєю чергою С. Ю. Бурлаков виокремлює такі методи права інтелектуальної власності як: тимчасова монополія, договірний метод, диспозитивний, імперативний [17, 69]. Такий поділ здебіль-

шого підтримує й Т. Вахонєва [14, 29]. З наведеною класифікацією можна частково погодитися в частині виокремлення диспозитивного та імперативного методів правового регулювання.

Варто зауважити, що надання державою певним особам тимчасової монополії на використання відповідних нематеріальних благ (приватними виробниками товарів і послуг), що проявляється у встановленні державою для всіх третіх осіб заборони використання таких благ без згоди особи, яка має таку монополію (автор, ліцензіар) [17, 66] є правом, відтак не може бути методом правового регулювання, а відносини, що виникають при реалізації такої монополії, підпадають під правове регулювання імперативного методу правового регулювання. Договірний метод є проявом диспозитивності у праві, а відтак не має самостійного значення як метод правового регулювання.

Для виокремлення та класифікації методів правового регулювання ключовим є питання, що потребує свого з'ясування: яке правове положення сторін у правовідносинах, що є однією з ключових ознак методу правового регулювання. Якщо наявною є правова рівність — використовується диспозитивний метод, якщо положення сторін у правовідносинах характеризуються правовою нерівністю, підпорядкуванням — маємо імперативний метод. Існують і додаткові ознаки, що характеризують методи правового регулювання, які доповнюють наведену ознаку.

Комплексні галузі права, до яких слід віднести право інтелектуальної власності, характеризуються не одним, а двома методами правового регулювання — диспозитивним та імперативним, використання яких пов'язане з конкретним предметом конкретних правовідносин. Зокрема, якщо йдеться про реєстрацію права інтелектуальної власності — імперативний метод регулювання, оскільки наявною є правова нерівність сторін, однією зі сторін є орган державної влади або суб'єкт, якому делеговані функції державного органу, відносини виникають з юридичних фактів, які імперативно закріплені у нормі права, у разі

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВА

виникнення спору, останній може вирішуватися в адміністративному порядку. Натомість, якщо йдеться про розпорядження правами інтелектуальної власності на підставі договору — методом правового регулювання виступає диспозитивний. Інша ситуація виникає у разі застосування примусової ліцензії. Механізм її практичної реалізації поєднує імперативний метод — обов'язкове рішення органу державної влади (наявна правова нерівність сторін) і використання об'єкта права інтелектуальної власності в межах визначених способів та інших умов, що характеризують ліцензійний договір (метод диспозитивний).

Висновки. Підсумовуючи викладене можна зробити висновок, що право інтелектуальної власності має власний предмет і методи правового регулювання, що дають змогу його виокремити в самостійну галузь права.

У правовій доктрині, окрім предмета і методу, як передумови для виокремлення галузі права називають і окремий правовий режим — регулювання суспільних відносин, що є результатом взаємодії предмета та методу правового регулювання, впливу держави за допомогою юридичних засобів і прийомів на суспільні відносини. Правовий режим безпосередньо пов'язується з правовою природою суспільних відносин [19, 62].

Якщо говорити про правову природу відносин, що виникають у сфері права інтелектуальної власності, то вона достатньо самобутня, з огляду на специфіку виникнення та реалізації прав інтелектуальної власності на її об'єкти, що дає можливість виокремити її з цивільного права. Найбільш яскраво таку унікальність можна побачити, якщо звернутися до авторського права, яке виникає у особи (автора) в результаті створення ним твору, тобто первинним є не авторське право, а твір (об'єкт), створений у результаті творчої праці його автора. При цьому щоб особа була автором твору, не важлива повнота дієздатності, важливим є творча праця, у результаті якої буде створений твір. Наявним є також емпіричний зв'язок автора зі своїм твором, у якому він

втілює ідеї, задуми, авторський стиль тощо, що у сукупності дає змогу мистецтвознавцям та експертам точно визначити автора твору, коли виникають такі потреби. Окрім цього, автор твору має право доступу у будь-який час до свого твору, навіть коли цей твір (як об'єкт речового права) став власністю іншої особи. Подібної специфіки не мають жодні цивільні правовідносини, що врегульовуються в межах норм ЦК України.

Науковці, торкаючись теми кодифікації права інтелектуальної власності, звертають увагу на мету кодифікації. Так, наприклад, французький дослідник Р. Кабріак підкреслює, що крім юридико-технічної мети, до якої перш за все належить раціональність, кодифікація практично завжди має на меті задоволення соціальних, політичних або ідеологічних потреб [13, 214–215, 262–265].

На наявність політичної волі вказують науковці й у питанні виокремлення галузі права. Так, наприклад, Н. В. Сільченко зазначає, що формування (або виділення) окремих галузей права необхідно розглядати не лише з позиції відповідності певної сукупності норм права встановленим параметрам (предмет, метод, режим правового регулювання), а й з позицій заінтересованості держави у виокремленні і розвитку окремої галузі норм права, у вдосконаленні правового регулювання конкретної групи суспільних відносин [20, 122–126].

Ця точка зору, незважаючи на те що була висловлена ще за радянських часів, не втратила своєї актуальності й нині, коли політичне рішення може кардинально змінювати існуючі відносини, підходи, правове регулювання в Україні. Таким чином, право інтелектуальної власності наразі має самостійний предмет і метод правового регулювання, а також самобутній правовий режим регулювання суспільних відносин цієї сфери, що дає можливість його виокремити в самостійну галузь права, яка має всі передумови бути кодифікованою не на рівні ЦК України, а на рівні окремого кодифікаційного акта. Чи буде це загальний ко-

деке інтелектуальної власності як консолідований акт, як це має місце у Франції, чи кодифікація буде здійснюватися в межах окремих підгалузей права інтелектуальної власності — це питання методології кодифікації, які потребують свого спеціального дослідження. Однак без відповідної політичної волі право інтелектуальної власності представниками цивілістичної концепції й далі буде ви-

знаватися як міжгалузевий інститут цивільного права, а відтак і кодифікація законодавства з права інтелектуальної власності, усунення його недоліків та подальший розвиток на принципово іншій основі ставиться під загрозу. ●

Список використаних джерел / List of references

1. Біла книга. Інтелектуальна власність в інноваційній економіці України / Г. О. Андрощук, О. В. Дем'яненко, І. Б. Жил'яев, Л. В. Сахарова, В. І. Полохало, С. В. Таран (упорядкування). Київ : Парламентське вид-во, 2008. 448 с.
2. Дозорцев В. А. Интеллектуальные права: Понятие. Система. Задачи кодификации. Сборник статей / Исслед. центр частного права. Москва : Статут, 2003. 416 с.
3. Калятин В. О. Проект полезен и своевремен. Патенты и лицензии. 2006. № 5. С. 5–6.
4. Новосельцев О. В. Проблемы кодификации интеллектуальной собственности. Патенты и лицензии. 2007. № 9. С. 7–11.
5. Крижна В. Варіанти кодифікації законодавства у сфері інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. № 1. 2010. С. 110–114.
6. Зорькин В. Д. Право в условиях глобальных перемен. Москва : Норма, 2013. 496 с.
7. Войничанис Е. А. Кодификация законодательства и ее особенности в сфере интеллектуальных прав: теоретико-правовые аспекты. URL: https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:HpmrDVqcF1sJ:https://www.nbpublish.com/library_get_pdf.php%3Fid%3D31152+&cd=6&hl=ru&ct=clnk&gl=ua&client=avast-a-1 (дата доступу: 02.10.2021 р.).
8. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник / за заг. ред. І. А. Бірюкова і Ю. О. Заїки. Київ : Алерта, 2014. 510 с. URL: https://pidru4niki.com/1584072057339/pravo/tsivilne_pravo_ukrayini_zagalna_chastina (дата доступу: 28.09.2021 р.).
9. Близнец И. А., Леонтьев К. Б. Проблемы систематизации законодательства об интеллектуальной собственности. URL: https://www.copyright.ru/library/stati_knigi/intellectualnaya_sobstvennost/intellectualnaya_sobstvennost_chastnoe_pravo/ (дата доступу: 28.09.2021 р.).
10. Хужин А. М. Право интеллектуальной собственности в контексте ХМСП-методологии. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/pravo-intellektualnoy-sobstvennosti-v-kontekste-hmsp-metodologii/viewer> (дата доступу: 04.10.2021 р.).
11. Орлюк О. Сфера інтелектуальної власності як предмет правового регулювання: проблема конкуренції законів. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2009. № 6 (50). С. 30–31.
12. Ілларіонов О. Щодо так званої «концепції оновлення Цивільного кодексу України». URL: <https://blog.liga.net/user/aillarionov/article/38991> (дата доступу: 28.09.2021 р.).
13. Кабриак Р. Кодификации / пер. с фр. Л. В. Головки. Москва : Статут, 2007. 476 с.
14. Вахонев Т. Поняття права інтелектуальної власності та його складові. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2015. № 6. С. 24–32.

15. *Інтелектуальна власність: навчальний посібник* / за ред. В. П. Мартинюка. Тернопіль : THEU, 2015. 360 с. URL: https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:G8BPRGQWfjMJ:https://pidru4nik.com/91208/pravo/sistema_zakonodavstva_intelektualnu_vlasnist+&cd=4&hl=ru&ct=clnk&gl=ua&client=avast-a-1 (дата доступу: 28.09.2021 р.).
16. Экимов А. И. Теория государства и права. URL: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache> (дата доступу: 28.09.2021 р.).
17. Бурлаков С. Ю. Правове регулювання відносин інтелектуальної власності (предмет і метод). Форум права. 2013. № 3. С. 65–69.
18. Иванова О. А. Правовое обеспечение интеллектуальной собственности. Конспект лекций. URL: <https://studfile.net/preview/6703924/> (дата доступу: 28.09.2021 р.).
19. Сильченко Н. В. О критериях отраслей права. Право и демократия : сб. науч. тр. Вып. 13. Минск : БГУ, 2002. С. 54–66.
20. Сильченко Н. В. Кодификационные акты и их типы. Советское государство и право. 1980. № 10. С. 122–126.
1. Bila knyha. *Intelektualna vlasnist v innovatsiinii ekonomitsi Ukrainy* / H. O. Androschchuk, O. V. Demianenko, I. B. Zhyliayev, L. V. Sakharova, V. I. Polokhalo, S. V. Taran (uporiadkuvannia). Kyiv : Parlamentske vyd-vo, 2008. 448 s.
2. Dozortsev V. A. Yntellektualnye prava: Poniatyie. Systema. Zadachy kodyfikatsyy. Sbornyk statei / Yssled. tsentr chastnoho prava. Moskva : Statut, 2003. 416 s.
3. Kaliatyn V. O. Proekt polezen y svoevremen. Patenty y lytsenzyy. 2006. № 5. S. 5–6.
4. Novoseltsev O. V. Problemy kodyfikatsyy yntellektualnoi sobstvennosti. Patenty y lytsenzyy. 2007. № 9. S. 7–11.
5. Kryzhna V. Varianty kodyfikatsii zakonodavstva u sferi intelektualnoi vlasnosti. Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti. № 1. 2010. S. 110–114.
6. Zorkyn V. D. Pravo v usloviakh hlobalnykh peremen. Moskva : Norma, 2013. 496 s.
7. Voynyanys E. A. Kodyfikatsiya zakonodatelstva y ee osobennosti v sfere yntellektualnykh prav: teoretyko-pravovyye aspekty. URL: https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:HpmrDVqcF1sJ:https://www.nbpublish.com/library_get_pdf.php%3Fid%3D31152+&cd=6&hl=ru&ct=clnk&gl=ua&client=avast-a-1 (data dostupu: 02.10.2021 r.).
8. Tsyvilne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna: Pidruchnyk / za zah. red. I. A. Biriukova i Yu. O. Zaiky. Kyiv : Alerta, 2014. 510 s. URL: https://pidru4niki.com/1584072057339/pravo/tsivilne_pravo_ukrayini_zagalna_chastyna (data dostupu: 28.09.2021 r.).
9. Blyznets Y. A., Leontev K. B. Problemy systematyzatsyy zakonodatelstva ob yntellektualnoi sobstvennosti. URL: https://www.copyright.ru/library/stati_knigi/intellectualnaya_sobstvennost/intellectualnaya_sobstvennost_chastnoe_pravo/ (data dostupu: 28.09.2021 r.).
10. Khuzhyn A. M. Pravo yntellektualnoi sobstvennosti v kontekste KhMSP-metodolohyy. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/pravo-intellektualnoy-sobstvennosti-v-kontekste-hmsp-metodologii/viewer> (data dostupu: 04.10.2021 r.).
11. Orliuk O. Sfera intelektualnoi vlasnosti yak predmet pravovoho rehuliuвання: problema konkurenttsii zakoniv. Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti. 2009. № 6 (50). S. 30–31.
12. Illarionov O. Shchodo tak zvanoi «kontseptsii onovlennia Tsyvilnoho kodeksu Ukrainy». URL: <https://blog.liga.net/user/aillarionov/article/38991> (data dostupu: 28.09.2021 r.).
13. Kabryiak R. Kodyfikatsyy / per. s fr. L. V. Holovko. Moskva : Statut, 2007. 476 s.
14. Vakhonieva T. Poniattia prava intelektualnoi vlasnosti ta yoho skladovi. Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti. 2015. № 6. S. 24–32.

15. *Intelektualna vlasnist: navchalnyi posibnyk* / za red. V. P. Martyniuka. Ternopil : TNEU, 2015. 360 s. URL: https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:G8BPRGQWfjMJ:https://pidru4nik.com/91208/pravo/sistema_zakonodavstva_intelektualnu_vlasnist+&cd=4&hl=ru&ct=clnk&gl=ua&client=avast-a-1 (data dostupu: 28.09.2021 r.).
16. Экимов А. Y. *Teoriya gosudarstva y prava*. URL: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache> (data dostupu: 28.09.2021 r.).
17. Burlakov S. Yu. *Pravove rehuliuвання vidnosyn intelektualnoi vlasnosti (predmet i metod)*. Forum prava. 2013. № 3. S. 65–69.
18. Yvanova O. A. *Pravovoe obespechenye yntellektualnoi sobstvennosti. Konspekt lekt-syi*. URL: <https://studfile.net/preview/6703924/> (data dostupu: 28.09.2021 r.).
19. Sylchenko N. V. *O kryteriyakh otraslei prava. Pravo y demokratyia : sb. nauch. tr. Вып. 13. Mynsk : BHU, 2002. S. 54–66.*
20. Sylchenko N. V. *Kodyfikatsyonnye akty y ykh typy. Sovetskoe gosudarstvo y pravo. 1980. № 10. S. 122–126.*

Надійшла до редакції 29.09.2021 року

Штефан Е. Отдельные аспекты возможной кодификации законодательства права интеллектуальной собственности. В статье исследуются вопросы, связанные с возможностью проведения кодификации законодательства в сфере права интеллектуальной собственности. Непосредственно анализируются доктринальные подходы систематизации законодательства права интеллектуальной собственности. В результате проведенного исследования существующих подходов представителей цивилистической доктрины и доктрины права интеллектуальной собственности сделан вывод, что кодификация законодательства в указанной сфере возможна, если право интеллектуальной собственности можно выделить в самостоятельную отрасль права, которая обладает самостоятельным предметом и методом регулирования общественных отношений. Сделан также вывод, что при определении предмета правового регулирования права интеллектуальной собственности следует отходить от цивилистического его определения, которое не учитывает специфику этих отношений. Кодификация законодательства права интеллектуальной собственности возможна при наличии заинтересованности государства и соответствующей политической воли.

Ключевые слова: рекодификация ГК Украины, кодификация законодательства права интеллектуальной собственности, предмет и метод права интеллектуальной собственности

Shtefan O. Certain aspects of possible codification of legislation of intellectual property law. The article examines the issues related to the possibility of codification of legislation in the field of intellectual property rights. Currently, in Ukraine there is a three-tier regulation of public relations in the field of intellectual property law. On the one hand, the Civil Code of Ukraine, the rules of which are characterized by a corresponding nature, terminological inconsistency with special legislation; special legislation regulating legal relations arising from the creation and use of certain objects of intellectual property rights; as well as the provisions of ratified international legal acts in this area. Such legislation does not contribute to effective protection or effective protection of intellectual property rights.

The updating of the Civil Code of Ukraine will not improve the situation regarding proper legislative support in this area, and may lead to new conflicts.

Based on the analysis of existing approaches in legal doctrine on the possible codification of legislation in the field of intellectual property law, it is concluded that it is possible if the latter is separated into an independent branch of law, characterized by the subject and method of legal regulation. The existing approach to the definition of the subject of regulation in the doctrine of intellectual property law coincides with the civilized approaches and does not reflect the specifics of legal relations that characterize the field of intellectual property. The subject of intellectual property law is not limited to private law relations, public law is also quite common. In this regard, it is proposed to understand the subject as a legal relationship arising in connection with the creation, use and protection of intellectual property rights. It is proved that the right of intellectual property can be separated into an independent branch of law and to codify its legislation. This will be facilitated by the interest of the state and the corresponding political will to do so.

Keywords: recodification of the Civil Code of Ukraine, codification of legislation on intellectual property law, subject and method of intellectual property law